

Kristianstad 2026-02-03

Diariennr Fi2025/01857

Till

Finansdepartementet

Från

Intressegruppen för Assistansberättigade (IfA)

Remissvar SOU 2025:96 Fler möjligheter till ökat välbefinnande

IfA är en nationell organisation för assistansberättigade som arbetar med att förbättra den personliga assistansen. IfA bildades 1994 och har sedan dess arbetat med påverkansarbete, medlemsstöd, information och utbildning kring den personliga assistansen.

Härmed vill Intressegruppen för Assistansberättigade (IfA) avge följande remissvar angående SOU 2025:96 Fler möjligheter till ökat välbefinnande. IfA uttalar sig enbart om förslag som rör den personliga assistansen.

Ställningstagande

IfA tillstyrker inte utredningens förslag om att eventuellt "återta driften till att endast ske i offentlig regi".

Numreringen nedan följer utredningens numrering.

Motivering

11.3.11 Förändra systemet med personlig assistans

Utredningen anger i sin bedömning att

Systemet med personlig assistans bör förändras för att motverka att kriminella och oseriösa aktörer verkar inom systemet. Om förändringar inom nuvarande system inte kan genomföras på ett sätt

som framgångsrikt utestänger kriminella och oseriösa aktörer bör strukturen förändras, t ex genom att återta driften till att endast ske i offentlig regi.

IfA avstyrker utredningens bedömning och delar inte slutsatsen att en strukturell omdaning av systemet – såsom att överföra assistansen till enbart offentlig regi – är en ändamålsenlig eller proportionerlig åtgärd.

Fusk och kriminalitet ska motverkas – men inte på bekostnad av assistansberättigades frihet och självbestämmande

IfA delar uppfattningen att alla former av välfärdsbrott måste bekämpas kraftfullt. Fusk och kriminalitet skadar både individen, samhället och legitimiteten för reformen.

Däremot motsätter vi oss att kriminaliteten används som argument för att inskränka den grundläggande rättighetsreform som personlig assistans utgör.

Problemen som beskrivs i utredningen är välkända, men de utgör inte ett skäl att förändra systemets grundstruktur eller begränsa mångfalden av utförare. Nuvarande lagstiftning innehåller redan betydande kontrollmöjligheter som kan utvecklas och tillämpas mer konsekvent utan att frånta oss assistansberättigade vår valfrihet.

IfA har sedan länge t ex påtalat att IVO borde få mer resurser för tillsyn av den personliga assistansen.

Påståendena om kriminalitet inom hela branschen riskerar leda till felaktiga slutsatser

Uppgifter om att personer med koppling till organiserad brottslighet arbetat inom de största assistansbolagen måste tas på största allvar. Samtidigt saknas både transparens och nyansering i hur dessa bedömningar gjorts. Det går inte att dra slutsatsen att hela systemet skulle vara strukturellt oförmöget att motverka oseriösa aktörer. Snarare krävs riktade åtgärder såsom:

- stärkt tillsyn och bättre samverkan mellan myndigheter och organisationer
- skärpta krav vid tillståndsgivning
- effektivare informationsutbyte mellan kommuner, Försäkringskassan och andra myndigheter
- förbättrade kontroller av arbetsrättsliga villkor

Det är mer proportionerligt och träffsäkert än att genomföra systemförändringar som riskerar att drabba de seriösa aktörer som varje dag möjliggör ett självständigt liv för assistansberättigade.

Förslaget att återta assistansen i offentlig regi saknar underbyggnad och riskerar försämra kvaliteten

Utredningen för fram idén att återföra personlig assistans till enbart offentlig regi om föreslagna åtgärder inte anses tillräckliga. IfA motsätter sig detta bestämt.

En kommunalisering av utförandet går rakt emot vad enskilda önskar, där majoriteten väljer annan utförare än kommunen. Utredningens förslag, som IfA inte anser vara ett seriöst eller reellt förslag, riskerar att kraftigt minska individens självbestämmande, kan försämra kontinuiteten och flexibiliteten i assistansen, riskerar att leda till högre kostnader och mindre effektivitet och strider mot intentionerna bakom assistansreformen och funktionsrättskonventionen.

Mångfalden av utförare är en förutsättning för att personer med omfattande funktionsnedsättningar ska kunna leva ett liv som andra, med eget inflytande över vem som utför de mest personliga och integritetskänsliga momenten.

Dessutom upphandlar många kommuner redan i dag den personliga assistansen från olika privata och idéburna utförare, vilket innebär att de själva inte nödvändigtvis står för utförandet utan främst ansvarar för beslut och finansiering.

Att det finns en stark rörelse som stödjer ett statligt huvudmannaskap handlar inte enbart om beslut och finansiering av personlig assistans utan även om att man inte heller på annat sätt vill vara enbart hänvisad till kommunen, t ex vid utförandet av assistansen. Det arbetas nu vidare på ett statligt huvudmannaskap (Huvudmannaskapsutredningen SOU 2023:9) och att då införa ett förslag om att det offentliga/kommunerna borde ha ansvar för utförandet går emot vad som var avsett.

Att sen utgå från att det offentliga (kommunerna) skulle sköta den personliga assistansen på ett betryggande sätt när det gäller hanteringen av ersättningen är ett felaktigt antagande. Även till kommuner ställs det många återkrav från Försäkringskassan som visar på både ett och annat fel i hanteringen av ersättningen.

Assistansanvändares frihet kan inte ses som en detaljfråga – det är hela reformens kärna

Även om utredningen öppnar för att assistansanvändare i vissa fall fortsatt ska kunna välja vem det offentliga ska anställa, är detta en kraftig begränsning av dagens frihet och inte jämförbart med nuvarande ordning.

Assistansanvändare är inte passiva mottagare av omsorg – vi är aktiva uppdragsgivare.

Att reducera vårt inflytande innebär att urholka LSS intentioner om självbestämmande, delaktighet och möjligheten att leva ett liv i linje med mänskliga rättigheter.

Pågående utredning kommer att ge förslag på åtgärder

Produktivitetskommissionen hänvisar till den pågående utredningen dir 2025:40 som har i uppdrag att lämna förslag på åtgärder, och det finns onekligen åtgärder som kan vidtas för att det ska fungera bättre, men att redan innan utredningen lagt sina förslag och innan de förslagen genomförts och testats komma med ett hot om att det offentliga ska ta över, ser inte IfA som seriöst av kommissionen.

IfAs slutsats

IfA avstyrker utredningens bedömning i avsnitt 11.3.11.

Vi anser att:

- kriminalitet och oegentligheter ska bekämpas kraftfullt men lösningarna måste riktas mot de aktörer som begår brott, inte mot assistansberättigade i stort.
- nuvarande system kan förbättras inom sin befintliga struktur.
- valfriheten och självbestämmandet för personer med funktionsnedsättning måste värnas.

En strukturell förändring där assistansen endast utförs i offentlig regi vore oproportionerlig, otillräckligt analyserad och i grunden skadlig för de personer som reformen är till för.

Sophie Karlsson
Ordförande

Intressegruppen för Assistansberättigade (IfA)